

EKONOMIHÖGSKOLAN
Lunds universitet

Skillnader mellan könen vad gäller utbildningsmöjligheter i Indien.

– Är flickor i Indien fattigare än pojkar, om man mäter fattigdom i utbildningsmöjligheter?

Författare: Susanne Rayner

Handledare: Alia Ahmad

Kurs: NEK 691

Termin: VT 2007

Sammanfattning

I Indien är skillnaderna mellan pojkar och flickor påtagliga. Pojkarna ska försörja familjen när de blir vuxna, medan flickor ska giftas bort, ibland långt innan de har blivit vuxna. Detta märks tydligt på skillnaden i kvantitet skolgång som de får. Pojkars skolgång prioriteras framför flickors och för bara några år sedan skilde det över 20 procentenheter mellan läs- och skrivkunniga kvinnor och män. Det har visserligen blivit bättre på senare år, större och större andel flickor får börja skolan, men det är ändå fortfarande betydligt fler pojkar än flickor som skrivs in i skolan varje år. Genom olika projekt försöker Indiens regering att få bukt på problemet med att alla barn inte får chans att gå i skolan. Ett av projekten, Mahila Samakhya, startades redan på 1980-talet. Men de flesta andra startades inte förrän en bit in på 2000-talet efter det att en avgiftsfri och obligatorisk skola blev en konstitutionell rättighet. Ett stort mål med dessa projekt är att fler flickor ska få gå i skolan. De arbetar mycket med läger, gratis material och fler kvinnliga lärare för att föräldrar ska känna sig tryggare med att skicka sina döttrar till skolan. Tyvärr motarbetas dessa projekt av både starka traditioner samt religion och läget för kvinnor på arbetsmarknaden. Enligt tradition är kvinnans plats i hemmet eller på familjens jordbruk. Detta syns i statistiken över arbetslöshet bland kvinnor, som ligger på runt 40 % bland kvinnor som avslutat secondary school. Med andra ord kan även kvinnor som får och kan gå i skolan välja att inte göra det på grund av dystra framtidsutsikter. Det krävs att attityd hos gemene man och arbetsgivare förändras och att regeringen fortsätter sitt arbete med flickors skolgång för att flickor i Indien inte ska vara fattigare än pojkar, om fattigdom mäts i utbildningsmöjligheter.

Nyckelord: Indien, fattigdom, utbildning, könsskillnader

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	s. 2
Innehållsförteckning.....	s. 3
Kapitel 1 – Inledning.....	s. 5
Kapitel 1.1 – Introduktion	s. 5
Kapitel 1.2 – Syfte.....	s.6
Kapitel 1.3 – Metod & material	s. 6
Kapitel 1.4 – Avgränsningar	s. 7
Kapitel 1.5 – Disposition.....	s. 7
Kapitel 1.6 – Förkortningar & förklaringar.....	s. 8
Kapitel 2 – Hur fördelar sig utbildning & kunskap mellan pojkar & flickor	s. 9
Kapitel 2.1 – Läs- & skrivkunnighet.....	s. 9
Kapitel 2.1.1 – Läs- & skrivkunnighet i stater & UTs.....	s. 10
Kapitel 2.2 – Utbildning & lärare.....	s. 11
Kapitel 2.2.1 – Inskrivning i Primary School	s. 11
Kapitel 2.2.2 – Inskrivning i Secondary School	s. 13
Kapitel 2.2.3 – Kvinnliga lärare.....	s. 14
Kapitel 3 – Utbud av utbildning.....	s. 16
Kapitel 3.1 – Sarva Shiksha Abhiyan.....	s. 16
Kapitel 3.2 – Utbildningspolicys.....	s. 17
Kapitel 3.3 – Mahila Samakhya	s. 18
Kapitel 3.4 – Flickors utbildning.....	s. 19
Kapitel 3.4.1 – NPEGEL	s. 20
Kapitel 3.4.2 – KGBV	s. 20
Kapitel 3.5 – Utbildning i Indiens stater – några exempel.....	s. 21
Kapitel 4 – Efterfrågan av utbildning.....	s. 23
Kapitel 4.1 – Traditioner & religion.....	s. 23
Kapitel 4.2 – Kostnader.....	s. 25
Kapitel 4.3 – Arbetsmarknaden.....	s. 26
Kapitel 5 – Svar på frågorna & slutsats	s. 29
Kapitel 5.1 – Svar på frågorna	s. 29
Kapitel 5.1.1 – Hur fördelar sig utbildning mellan flickor & pojkar vad gäller inskrivning & läskunnighet etc.?.....	s. 29
Kapitel 5.1.2 – Hur ser Indiens utbildningspolitik ut & hur påverkar den möjligheten för kvinnor att få en utbildning?	s. 30
Kapitel 5.1.3 – Hur är Indiens kvinnors ställning vad gäller familjen, utbildning & arbetsmarknaden?.....	s.31
Kapitel 5.2 – Slutsats.....	s. 32

Bilaga 1	s. 34
Bilaga 2	s. 35
Referenser.....	s. 36

KAPITEL 1

Inledning

“You can tell the condition of a nation by looking at the status of its women.”

– Jawaharlal Nehru

1.1 Introduktion

Man kan mäta fattigdom på olika sätt. Man kan mäta det i disponibel inkomst – att leva under existensminimum är att leva som fattig. Men man kan också mäta fattigdom i annan än materiell levnadsstandard. Man kan också mäta fattigdom i möjligheter, däribland utbildningsmöjligheter. Men det är ingen hemlighet att vad gäller tillgång på utbildning är det i de flesta fall flickorna som blir förfördelade. Så är även fallet i det land jag valt att titta närmare på, Indien.

I Indien anses det vara en välsignelse att få en son medan en dotter snarare ses som en förpliktelse. En son skall sörja för sina föräldrar när han blir vuxen. En dotter skall giftas bort, gärna när hon är ung, och hjälpa sin make att sörja för hans familj. Med andra ord stannar en son inom familjen, medan en dotter försvinner från den redan när hon är ganska ung.

Förvärvsarbetande kvinnor är ingen vanlig syn i Indien, speciellt i städerna, där arbetar inte ens 15 % av alla kvinnor med något annat än hushållsarbete. På landsbygden arbetar fler kvinnor, det finns dock inte lika många förvärvsarbetande kvinnor som män. Kvinnor arbetar oftast i hemmet och inom jordbruket, men arbetet de utför i hemmet dokumenteras inte och därför kan man inte få en bild av hur mycket de arbetar. Gemensamt för arbete som kvinnor utför i hemmet och inom jordbruket är att de inte kräver en högre utbildning.

Även inom politiken får kvinnor mindre plats än män. På lokal nivå är inte ens en tredjedel av de folkvalda kvinnor. Även på högre nivå är merparten inom politiken män. Det blir en ond cirkel, finns det inte kvalificerade arbeten för kvinnor, behöver de inte få en ordentlig utbildning. Får kvinnor inte en ordentlig utbildning kan de inte få några kvalificerade arbeten. Cirkeln kan brytas genom att både indiska flickor och pojkar får möjligheten att få en ordentlig grundskoleutbildning.

1.2 Syfte

Med den här uppsatsen vill jag svara på följande fråga;

Är indiska flickor fattigare än indiska pojkar, om man mäter fattigdom i utbildningsmöjligheter?

Jag ska försöka att svara på frågan genom att få en uppfattning om hur utbildningssituationen generellt ser ut för unga flickor i Indien. Dels genom en överblick över Indiens utbildningspolitik och dels genom en överblick av kvinnornas ställning. Jag vill också se på hur dessa två komponenter påverkar Indiens flickors möjlighet att gå i skolan. Dessutom vill jag skapa en grund att bygga vidare på i uppsatsen på D-nivån.

Jag vill med min uppsats svara på några frågor som tillsammans ska kunna ge ett svar på huvudfrågan. Dessa frågor lyder som följer;

- Hur fördelar sig utbildningen mellan flickor och pojkar vad gäller inskrivning och läskunnighet etc.?
- Hur ser Indiens utbildningspolitik ut och hur påverkar den möjligheten för kvinnor att få en utbildning?
- Hur är Indiens kvinnors ställning vad gäller familjen, utbildning och arbetsmarknad?

1.3 Metod & material

Vad gäller metod för att svara på huvudfrågan har jag valt att se på utbildning i Indien genom ett utbud & efterfrågeperspektiv. Jag vill presentera information om faktorer som påverkar utbudet av och efterfrågan på utbildning. Sådana faktorer kan vara religion och arbetsmarknad på efterfrågesidan och utbildningspolitik på utbudssidan. Men innan man kan analysera sådana faktorer måste man veta hur det ser ut i verkligheten. Därför börjar jag med att presentera statistik, som är relevant för ämnet, så objektivt som möjligt.

Jag har valt att samla mycket av min information från sidor på Internet, vilket innebär att man måste ta en del av informationen med en nypa salt med tanke på att allt inte behöver vara objektivt dokumenterat. Jag har även samlat en del information ifrån artiklar.

Statistiken som jag använder mig av kommer nästan helt uteslutande från www.worldbank.org och www.unstats.un.org vilka får ses som säkra källor. Jag har även använt mig av statistik från www.thehoot.org, en mindre känd sida på Internet och därför

något mindre pålitlig. Siffrorna som jag tagit därifrån stämmer någorlunda överens med siffror om samma sak från unstats.un.org, anledningen till att jag valde www.thehoot.org var att fler årtal fanns med där.

All information om Indiens utbildningspolitik och om olika regeringssponsrade projekt är från hemsidor kopplade till regeringen vilket naturligtvis bidrar till en mindre objektiv vinkel. Att söka information om utbildningspolicys i de olika staterna visade sig vara lättare sagt än gjort. Alla stater hade inte fungerande hemsidor och på vissa fanns inte all information på engelska. Detta har bidragit till att jag inte kan nämna alla stater var för sig och jag får nöja mig med att fokusera på ett fåtal.

Information om indiska kvinnors situation har kommit främst från artiklar, men även något från www.thp.org och www.worldbank.org. Att använda sig av artiklar, speciellt som handlar om ett så känsligt ämne, kan vara vanskligt i och med att författaren eventuellt inte har en objektiv utgångspunkt. Men i det här fallet bygger artiklarna på undersökningar vilket gör informationen från dem mer pålitlig.

1.4 *Avgränsningar*

Jag har valt att titta på *primary och secondary school*, grundskola och gymnasium, det känns helt enkel mest relevant eftersom det är den grundläggande utbildning som alla borde få ta del av. Statistiken som jag tittar på är främst från ca de 20 senaste åren, främst pga. att det inte finns data tillgänglig från tidigare år men även för att jag vill att resultaten ska vara aktuella. Jag väljer att inte avgränsa mig vad gäller stater, jag väljer istället att göra en generell granskning. Jag väljer dock att redogöra för hur det ser ut i några stater för att ge några exempel, men uppsatsen ska ge en generell blick och slutsatsen blir därför en generalisering av situationen i Indien.

1.5 *Disposition*

Jag kommer att disponera uppsatsen på följande sätt. I kapitel 2 går jag igenom data på bland annat inskrivning i skolor för flickor respektive pojkar och antal kvinnliga lärare. Jag tittar även på data över läs- och skrivkunnighet bland kvinnor och män. I Kapitel 3 går jag igenom delar av Indiens utbildningspolicys och olika projekt för att ge en övergriplig blick av hur utbildningsläget ser ut i landet. Kapitel 4 kommer att ägnas åt hur kvinnornas situation i Indien ser ut vad gäller seder, utbildning och arbetsmarknad. Kapitel 5 är det avslutande kapitlet och i det går jag igenom mina slutsatser och svarar på frågorna.

1.6 Förkortningar & förklaringar

BEP	Bihar Education Project
Creore	indisk enhet, motsvarar 10 miljoner.
EBB-område	Educationally Backward Blocks (utbildningsmässigt underutvecklade område)
KGBV	Kasturba Gandhi Balika Vidyalaya
ICDS	Integrated Child Development Services
NCERT	National Council of Education Research and Training.
NGO	Non-Governmental Organisation
NPEGEL	National Program for Education of Girls at Elementary Level
Primary School	låg- och mellanstadieskola
SC/ST	Scheduled castes/ Scheduled tribes (lägre kast och stammar)
Secondary School	högstadiet, gymnasiet
SSA	Sarva Shiksha Abhiyan
UT	Union Territory

KAPITEL 2

Hur fördelar sig utbildning och kunskap mellan flickor & pojkar?

För att få en bättre uppfattning om hur utbildningsmöjligheter är fördelade i Indien måste man ha en uppfattning om hur många färre kvinnor, än män, i absoluta tal, det finns i Indien. Eftersom det anses vara bättre att ha en son än en dotter försvinner många flickor och det finns betydligt fler män än kvinnor. Redan i början av 1900-talet fanns det färre kvinnor än män, på varje 1000 män gick det 972 kvinnor. Under resten av århundradet har de siffrorna sjunkit varje decennium, trots att det egentligen ska födas ca 105 flickor på 100 pojkar. Med andra ord är det inte bara en lägre andel kvinnor än män som får en utbildning, de är dessutom färre i absoluta tal.

År	Kvinnor/1000 män	År	Kvinnor/1000 män
1911	964	1961	941
1921	955	1971	930
1931	950	1981	934
1941	945	1991	927
1951	946	2001	933

Tabell 1; Antal kvinnor per varje 1000 män¹.

2.1 Läs- & skrivkunnighet

Vad gäller läs- och skrivkunnighet har indiska kvinnor alltid varit underlägsna män, i början av 1900-talet var knappt en procent av kvinnorna läs- och skrivkunniga medan knappt 10 % av männen var det. 1931 var andelen läs- och skrivkunniga män nästan 16 %, för kvinnor var den knappt 3 %. 20 år senare var en fjärdedel av männen i landet läs- och skrivkunniga medan knappt 8 %, med andra ord inte ens en tiondel, av kvinnorna kunde läsa och skriva.

¹ <http://www.thehoot.org/ready.asp>

Utvecklingen har gått framåt, fler och fler indiska kvinnor blir läs- och skrivkunniga, 2003 var nästan hälften, av alla kvinnor över 15 år, läs- och skrivkunniga.

ÅR	KVINNOR	MÄN
1980	26,5	54,6
1990	35,9	61,9
1995	40,6	65,2
2000	45,4	68,4
2002	47,3	69,6
2003	48,3	70,2

Tabell 2. Andel läs- och skrivkunniga bland vuxna

2.1.1 Läs- och skrivkunnighet i enskilda stater och UT:s

Den, av Indiens stater, som hade lägst läskunnighet bland kvinnor år 1991 var Rajasthan i norra Indien, där kunde 20 % av alla flickor och kvinnor över 7 år läsa och skriva. Samma siffra för männen var 55 %. Inte långt efter Rajasthan kom Bihar, även det i norra Indien. Där var andelen läskunniga kvinnor 23 % och läskunniga män 52 %. Störst andel läs- och skrivkunniga kvinnor fanns i Kerala, i södra Indien, hela 86 % av den kvinnliga befolkningen var läs- och skrivkunnig. Andelen män som var läs- och skrivkunniga var 94 %. Mizoram i norra Indien hade den näst högsta andelen läs- och skrivkunniga kvinnor, 79 %, andelen män var 86 %.

4 år senare, 1995, var fortfarande Rajasthan och Bihar de två stater med lägst andel läs- och skrivkunniga kvinnor, 26 % respektive 28 %, med andra ord under en tredjedel läskunniga kvinnor 5 år in på nittioalet. Andelen läskunniga män var 59 % för båda staterna. 1995 var inte Kerala längre den stat med störst andel läskunniga kvinnor, istället var det UT:n Lakshadweep, en ögrupp i södra Indien, där 95 % av kvinnorna var läskunniga och 97 % av männen. Kerala hade 1995 89 % läskunniga kvinnor och 95 % läskunniga män.

2001 var 44 % av Rajasthans kvinnor läskunniga och i och med det var inte Rajasthan sämst längre. Istället var det Bihar och Jharkhand, en stat som bildats ur Bihar, som hade de lägsta siffrorna. Andelen läskunniga kvinnor i Bihar var 34 % och i Jharkhand 39 %. Andelen läskunniga män var 60 % respektive 68 %. 2001 var det återigen Kerala och Mizoram som

hade störst andel läs- och skrivkunniga kvinnor, 88 % respektive 86 %. Vad gäller männen var siffrorna för Kerala 94 % och för Mizoram 91 %.²

2.2 Utbildning & lärare

Det är viktigt att få en bild av hur möjligheten till utbildning fördelar sig mellan flickor och pojkar. Det mest direkta sättet att få det genom är att titta på siffror för hur stora andelar flickor respektive pojkar som börjar skolan. Något som kan bidra till att fler flickor skickas iväg till skolan är att där finns kvinnliga lärare, därför är det av väsentlighet att även titta på siffror över detta.

2.2.1. Inskrivning i Primary school

ÅR	FLICKOR	POJKAR
00	73,3	89,1
01	73,5	88,8
02	73,9	88,0
03	82,9	88,6
04	87,0	92,2

Tabell 3; Nettoandel³ inskrivna till grundskolan⁴.

Tabellen ovan visar att under de första tre åren på 2000-talet låg andelen pojkar som skrevs in i grundskolan runt 15 procentenheter över andelen flickor. 2004 sjönk skillnaden mellan könen och andelen pojkar var drygt 5 procentenheter större. Under hela 2000-talet (fram till 2004) har skillnaden mellan flickor och pojkar blivit mindre. Störst skillnad, i procentenheter var det 2000 och minst skillnad 2004. Även om man tittar på 1990-talet kan man se att skillnaden mellan flickor och pojkar sjunkit, då var den visserligen betydligt större, i procentenheter räknat. I början av nittiotalet var skillnaden mellan bruttoandelen flickor och pojkar nästan 30 procentenheter. Under den senare delen av nittiotalet hade skillnaden sjunkit till omkring 20 procentenheter⁵.

² se Bilaga 1 för siffror för alla stater och UTs.

³ Nettoandel: endast barn inom den officiella skolåldern räknas med.

⁴ <http://mdgs.un.org/unsd/mdg/Search.aspx?q=%20india>

⁵ se Bilaga 1 för siffror för nittiotalet.

ÅR	FLICKOR	POJKAR
99	60,4	63,3
00	58,7	59,2
01	63,5	59,7
02
03	76,3	81,2

Tabell 4; Andel elever som når femte klass⁶.

Det är viktigt att barn som ska få en utbildning får gå ut alla klasser i primary school, i Indien klass I till VIII. Man ser i tabellen ovan att det är långt ifrån alla som börjar i första klass som når femte, med andra ord som bara går drygt halva primary school-utbildningen. Man ser också att det är ungefär lika stor andel flickor som pojkar som når femte klass, år 2001 var det t o m större andel flickor. Men då måste man påminna sig själv att det från början är betydligt fler pojkar än flickor som får börja första klass. Störst skillnad i procentenheter var det 2003, det senaste året i statistiken, då det skilde nästan 5 procentenheter.

ÅR	FLICKOR	POJKAR
99	63,3	81,3
00	66,2	84,0
01	67,8	83,4
02	71,0	86,8
03	79,1	87,8
04	83,9	92,9

Tabell 5; Andel som avslutar primary school⁷.

Om man istället ser till skillnaden mellan andelen flickor och pojkar som avslutar hela primary school är skillnaden desto större. Störst skillnad, under perioden 1999 till 2004, återfinns 1999, då skilde det 18 procentenheter mellan andelen flickor och andelen pojkar som avslutade skolan. 2003 sjönk skillnaden, i procentenheter, mellan könen. Men inte förrän 2004 kunde över 80 % av flickorna gå ut primary school. Med andra ord togs, så sent som 2004, nästan 20 % av alla flickor i primary school ut ur skolan innan de var färdiga. Man kan

⁶ <http://mdgs.un.org/unsd/mdg/Search.aspx?q=%20india>

⁷ <http://mdgs.un.org/unsd/mdg/Search.aspx?q=%20india>

anta att många av dem togs ut ur skolan innan de hade fått grundläggande läs- och skrivkunnigheter.

2.2.2 Inskrivning i *Secondary school*

ÅR	Andel flickor
99	39
00	40
01	40
02	41
03	43
04	43

Tabell 6; Andel flickor av de elever som skrevs in i *secondary school*⁸.

Om man tittar vidare på *secondary school*, motsvarande högstadiet och gymnasiet, se tabell ovan, kan man se att det mellan år 1999 och 2004 var en övervägande majoritet manliga elever som skrevs in i *secondary school*. Varje år var det mycket mer än 50 % av dem som började den något högre utbildningen som var pojkar, 1999 var inte ens 40 % av de inskrivna eleverna flickor.

Man kan istället för att titta på andel flickor av de inskrivna, titta på bruttoandel flickor som skrivs in i *secondary school*. Resultatet för år 1999 till 2004 finns i tabellen nedan. Skillnaden mellan inskrivna pojkar och flickor är påtaglig, varje år är det mer än 10 procentenheters skillnad. Under perioden var skillnaden störst år 2000 då det skilde 17 procentenheter. Lägst skillnad var år 2003 och 2004 då skillnaden hade sjunkit till 12 procentenheter.

⁸ <http://devdata.worldbank.org/edstats/query/default.htm>

ÅR	FLICKOR	POJKAR
99	38	54
00	39	56
01	40	56
02	42	57
03	46	58
04	47	59

Tabell 7; Bruttoandel⁹ inskrivna i secondary school.¹⁰

2.2.3 Kvinnliga lärare

Kvinnliga lärare behövs, som sagt, för att flickor ska kunna få gå i skolan. Men inte ens hälften av lärarna var kvinnor under perioden 1999 till 2004, som man kan se i tabell nedan. 1999 var endast en tredjedel av lärarna inom primary school kvinnor. Andelen steg något under de första tre åren av tjugohundratalet, till 36 %. 2003 och 2004 hade andelen stigit ytterligare till 44 %, vilket visserligen fortfarande är under 50 % men en tydlig förbättring mot tidigare år.

ÅR	LÄRARE
99	33
00	36
01	36
02	36
03	44
04	44

Tabell 8; Andel kvinnliga lärare inom primary school¹¹.

Om man tittar på andelen kvinnliga lärare inom secondary school under samma period, se tabell nedan, ser man att år 1999 fanns en något större andel kvinnliga lärare i secondary school än i primary school, 34 %. Men till skillnad från primary school stiger inte andelen kvinnliga lärare i secondary school under de senare åren. Den ligger istället fast på 34 %, förutom under år 2003 då den tillfälligt stiger till 35 %.

⁹ Bruttoandel: barn i alla åldrar (även för unga och för gamla) räknas med.

¹⁰ <http://devdata.worldbank.org/edstats/query/default.htm>

¹¹ <http://devdata.worldbank.org/edstats/query/default.htm>

ÅR	LÄRARE
99	34
00	34
01	34
02	34
03	35
04	34

Tabell 9; Andel kvinnliga lärare inom secondary school.¹²

¹² <http://devdata.worldbank.org/edstats/query/default.htm>

KAPITEL 3

Utbud av utbildning – projekt och policys

Fram till 1976 var utbildning enbart de individuella staternas ansvar, den nationella regeringen var inte alls ansvarig för hur utbildningen utfördes i staterna. 1976 tillkom en ändring av konstitutionen som innebar att den nationella regeringen skulle ta större ansvar, staternas roll inom utbildningsväsendet inte förändrades dock inte nämnvärt. Regeringens nya roll innebar att den skulle se till att standards hölls och att underbygga den nationella utbildningens karaktär.¹³

3.1 Sarva Shiksha Abhiyan

Sarva Shiksha Abhiyan, eller ”Utbildning för alla”, är Indiska regeringens flaggskepp. Det är ett nationellt program som går ut på att alla barn i hela landet ska få en grundskoleutbildning. SSA ska försöka skapa möjligheter för alla barn att förbättra sina förmågor. SSA-programmet vill att alla barn mellan 6 och 14 år ska gå i skolan till år 2010. Det bygger på det 86:e tillägget till den indiska konstitutionen som gör avgiftsfri och obligatorisk utbildning för barn mellan 6 och 14 år en grundläggande rättighet. Ett andra mål är att eliminera social, regional och könsdiskriminering vad gäller utbildning. Detta ska ske bland annat genom att låta utbildningen vara kommunal, decentralisera besluten och låta de olika staterna själva få utforma grundskoleutbildningen.

Sarva Shiksha Abhiyans mål:¹⁴

- ✓ Alla barn i skola, Education Guarantee Centre, Alternate School, ‘Back-to-School’-läger till år 2003.
- ✓ Alla barn ska gå fem år i grundskola till år 2007.
- ✓ Alla barn ska gå åtta år i grundskola till år 2010.
- ✓ Fokus på grundskola av tillfredsställande kvalitet, med betoning på utbildning för livet.
- ✓ Få bort sociala skillnader och könsskillnader i ”primary” nivån till 2007 och i hela grundskolan till 2010.
- ✓ Alla ska gå kvar i skolan och gå ut till år 2010.

¹³ http://india.gov.in/sectors/education/education_overview.php

¹⁴ <http://ssa.nic.in/ssaframework/ssafram.asp#1.0>

Även om programmet är nationellt så är det, som sagt, meningen att stater och distrikt själva ska utforma sina policys och hur de disponerar tiden, år 2010 är bara en yttre tidsram. Fokus ska ligga på att alla barn, mellan 6 och 14 år, som inte går i skolan ska göra det, i åtta år.

SSA innefattar ett antal centrala strategier. Bland dem ingår institutionella reformer, som staterna måste genomgå. De olika staterna måste se över sina utbildningssystem, antal lärare, finansiella frågor och flickors utbildnings status. Finansiering ska ske genom samarbete mellan den centrala regeringen och de olika staternas regeringar. Kommunerna ska övervaka skolornas resultat, där inget ska kunna bli undandömt. Fokus ska ligga på utbildning av flickor och barn från lägre kast och stammar. Fokus läggs även på lärares utveckling.

SSA vill att normen i varje skola ska vara en lärare per 40 elever, minst två lärare i varje skola och en lärare per klass bland de äldre barnen. Skolor ska finnas inom en kilometer från bebyggelse. I skolorna ska det finnas ett klassrum per lärare. Flickor och barn från lägre kast och stammar ska få gratis läroböcker, förutsatt att de inte kostar mer än 150 rupies/barn. Under 2005-2006 fick 5,35 crore barn gratis läroböcker vilket var 88 % av de barn som passar in på kriterierna. Speciella ”bok-dagar” har dessutom införts för att se till att barnen får sina böcker.

NCERT stödjer de olika staterna i arbetet med att sätta ihop grupper som ska se över läroplanerna som en del av SSAs strategi. Dessa grupper ska se till att vissa saker finns med i läroplanen för olika ämnen. Man vill att ämnena ska inkorporera värderingarna som den indiska grundlagen och den nationella policyn för utbildning står för, kunskap om alla ämnen. Man vill även att läroplanen ska vara känslig gentemot könstillhörighet, kast, social ställning och barn med handikapp samt lägga vikt vid fred och hälsa. Vad barnen lär sig i skolan skall kunna knytas till händelser i deras vardag¹⁵.

3.2 Utbildningspolicys

SSA har inte kommit fram ur tomt intet, två stycken nationella utbildningspolicys har lagts fram. 1968, drygt 20 år efter att Indien blev självständigt, lades den första ”National Policy on Education” fram och innehåller beslut tagna av den centrala regeringen på förslag från ”The National Commission on Education”. Den säger att utbildning ska vara ”free and compulsory”, med andra ord avgiftsfri och obligatorisk. Att utbildning ska vara avgiftsfri och obligatorisk är en av 17 principer som nämns som sätt att främja utvecklingen av utbildningen i Indien. Bland

¹⁵ <http://www.ssa.nic.in/ssaframework/ssafram.asp#1.0>

de övriga principerna märks utbildning av lärare och utveckling av språk. En rättvisare fördelning av utbildningsmöjligheter ska också hjälpa till att främja utbildning, Där utbildning av flickor ska ges extra uppmärksamhet¹⁶.

Nästa nationella utbildningspolicy kom till 1986, utbildningspolicyn förnyades på begäran av den dåvarande premiärministern Shri Rajiv Gandhi. Den säger att utbildning är till för alla, och detta är fundamentalt för allas utveckling, både materiell och spirituell. Man anger utbildning av kvinnor som den absolut främsta faktorn som kan bidra till minskad befolkningstillväxt. Man vill att alla ska kunna fortsätta utbilda sig genom hela livet, därför ska alla, ungdomar, hemmafruar och jordbruksarbetare bland andra, erbjudas chansen att delta i den form av utbildning de vill i den takt de har möjlighet till. Med den nya policyn vill man lägga emphasis på att få bort diskriminering vad gäller utbildning, detta ska ske genom att lägga extra vikt vid dem som utsatts för diskriminering. Utbildning för kvinnors jämlikhet nämns som en egen punkt i den här versionen av utbildningspolicyn. Utbildning ska användas som ett verktyg för att förändra kvinnors status. Man vill att det nationella utbildningssystemet ska spela en positiv roll vad gäller att höja kvinnors status och makt. Genom ändrad läroplan och ändrade läroböcker samt förändringar i lärarna och administratörernas utbildning ska nya värderingar växa fram. Studier om kvinnor ska dessutom vara en del av vissa kurser. Även stävjandet av analfabetism bland kvinnor ska prioriteras. Prioriteras skall även de hinder som ligger i vägen för att flickor får tillgång till en utbildning. Man vill även lägga vikt vid att kvinnor inte ska diskrimineras inom olika yrkesutbildningar och främja kvinnors utövande av icke-traditionella yrken.¹⁷

1992 omarbetades utbildningspolicyn från 1986, vilket i princip innebär att det finns tre policys om utbildning i Indien. Men vad gäller kvinnors utbildning skiljer sig inte policyn från 1986 från den reviderade från 1992.¹⁸

Det var dock inte förrän 2002 som ”avgiftsfri och obligatorisk” utbildning blev en grundläggande rättighet för alla, då det lades till i konstitutionen som det 86:e tillägget.

3.3 *Mahila Samakhyā*

SSA är heller inte det enda program som startats för att främja flickors tillgång till utbildning. I mars 1988, två år efter den ”nya” utbildningspolicyn kom till startades Mahila Samakhyā programmet. Mahila Samakhyā startades för att vara ett konkret program för kvinnors

¹⁶ <http://education.nic.in/policy/npe-1968.pdf>

¹⁷ <http://education.nic.in/cd50years/g/T/49/toc.htm>

¹⁸ <http://education.nic.in/policy/npe86-mod92.pdf>

utbildning. Inom MS ses utökande av kvinnors makt och möjligheter som en förutsättning för att kvinnor och flickor ska få tillgång till utbildning. Den främsta strategin inom MS för att ge flickor tillgång till skolgång är att samla kvinnor i s.k. *sanghas*, kollektiv. Utöver den strategin har man inget specifikt bestämt, utan bestämmer saker utifrån vad kvinnorna i kollektiven säger. Kvinnorna som är med Mahila Sanghas är främst kvinnor från lägre kast och stammar och kvinnor från landlösa familjer. Kvinnorna i kollektiven har tagit initiativ till många olika saker, inte bara flickors utbildning. De har också arbetat för lika löner samt kvinnors och barns hälsa. De har dessutom gett sig in i politiken genom att ställa upp i olika val. I många distrikt publicerar MS tidningar och nyhetsblad vilket uppskattas mycket av kvinnorna som blivit läs- och skrivkunniga tack vare MS.¹⁹

3.4 Flickors utbildning

Som nämnts tidigare är ett av SSA:s mål och en viktig prioritet flickors utbildning. Att även nå flickor har en stor del i att göra utbildning universell. SSA har utformat speciella förändringar inom skolan som är till för att fler flickor ska få och kunna gå i skolan. Flickor ska upp till åttonde klass, som sagt, få gratis läroböcker och det ska finnas separata toaletter för flickor. Det ska finnas ”tillbaka till skolan”-läger för flickor som har tagits ut ur skolan. Man ska rekrytera 50 % kvinnliga lärare och lärarna ska instrueras att ta hänsyn till kön. Utbildningsmaterialet, däribland läroböckerna, ska ta hänsyn till kön, med andra ord inte diskriminera kvinnor. Man anstränger sig för att det ska finnas en efterfråga efter utbildning för flickor genom bland annat att ge mödrar en större roll i skolaktiviteter och utskott inom skolan. För att äldre barn inte ska behöva ge upp sin skolgång pga. att de måste vara hemma och ta hand om sina yngre syskon ska det finnas tillgång till småbarnsvård och förskola.

För att kunna nå flickor i socialt utsatta har Indiens regering startat två interventioner NPEGEL och KGBV. Dessa program ska hjälpa flickor i områden där läs- och skrivkunnighet bland kvinnor på landsbygden är lägre än det nationella snittet och skillnaden mellan män och kvinnor är högre än det nationella snittet, s.k. EBB-områden²⁰.

¹⁹ <http://india.gov.in/outerwin.htm?id=http://education.nic.in/Elementary/elementary.asp>

²⁰ <http://ssa.nic.in/girlseducation/Girls%20Education.pdf>

3.4.1 NPEGEL

NPEGEL lanserades i juli 2003 som en del av SSA, för att ytterligare stärka SSA:s involvering i flickors utbildning. 3164 EBB-områden i 24 stater²¹ och en UT²² täcks av programmet. Även områden med över 5 % SC/ST-befolkning och SC/ST-flickors läs- och skrivkunnighet ligger under 10 % ska tas in i programmet. Utvalda slumområden i städer ska även de tas med. NPEGEL:s målgrupp är flickor som inte går i skolan eller som har hoppat av och flickor som inte är närvarande tillräckligt ofta. Överåriga flickor som inte avslutat grundskolan och flickor som arbetar samt flickor från socialt utsatta förhållanden. Programmet utvecklar ”idealskolor” där kommunens involvering är ännu större och man är ännu noggrannare med att flickor skrivs in i skolan. Sedan starten har NPEGEL bidragit till att nästan 30000 ”idealskolor” utvecklats och att över 50 000 barnavårdscenter i områden utanför ICDS får stöd. Dessutom har 2 crore flickor i EBB-områden fått gratis uniformer så att de kan gå i skolan²³.

3.4.2 KGBV

KGBV är ett regeringsprojekt som lanserades i juli 2004, ett år efter NPEGEL. KGBV har som mål att säkra tillgången till högkvalitativ utbildning till flickor från socialt utsatta grupper. Detta ska ske genom att organisera internatskolor för flickor i grundskolan. Fokus ska ligga på något äldre flickor, de som inte fick chansen att avsluta sina studier, men i speciellt utsatta områden kommer även yngre flickor att omfattas av projektet. Skolorna är främst till för flickor från lägre kast och stammar och andra minoriteter och projektet implementeras i EBB-områden. 24 stater²⁴ och en UT²⁵ täcks av KGBV. Skolor kommer dock ännu inte att startas i områden där det inte redan finns liknande skolor som drivs av andra regeringsdepartement. Det ska också finnas minst 50 flickor som fyller kriterierna tillgängliga. Projektet garanterar inskrivning av minst 75 % av alla flickor som berörs, bland övriga 25 % prioriteras de flickor vars familj lever under existensminimum. Den centrala regeringen står för 75 % av finansieringen medan de enskilda staterna står för resten. Etablerade NGO:s kommer dock att vara med och driva skolorna där de har möjlighet. KGBV implementeras av Mahila Samakhya i MS-stater²⁶ och av SSA i övriga stater. I september förra året hade 782 KGBV-skolor startat

²¹ stater som ej täcks av NPEGEL: Goa, Kerala, Nagaland & Sikkim

²² UT: Dadar & Nagar Haveli

²³ <http://ssa.nic.in/girlseducation/npegl.pdf>

²⁴ stater som ej täcks av KGBV: Goa, Kerala, Nagaland & Sikkim

²⁵ UT: Dadar & Nagar Haveli

²⁶ MS-stater: Assam, Andhra Pradesh, Bihar, Gujarat, Jharkhand, Karnataka, Kerala, Uttar Pradesh & Uttaranchal

och över 52 000 flickor skrivits in, Indiens regering ska dessutom ha sanktionerat ytterligare 1000 fram till december 06²⁷.

3.5 Utbildning i Indiens stater – några exempel.

Bihar, Jharkhand och Orissa, i norra Indien, är tre av Indiens fattigaste stater, de kommer på sista platserna på en lista över BNP/capita publicerad av The Hindu²⁸ och 2001 var 33,6 %, 39,4 % och 60 % av staternas kvinnor läskunniga²⁹.

Bihar Education Project, som är UNICEF-sponsrat, lanserades 1991 med syftet att bringa en kvalitativt och kvantitativt förbättrad undervisning till alla i staten Bihar. Målen med BEP är bland annat en drastisk reduktion av analfabetism och att förändra utbildningssystemet för att främja kvinnors utbildning och ställning³⁰. Staten i Bihar erbjuder även sommarläger med stödundervisning till flickor³¹. Bihar är en av staterna som deltar i Mahila Samakhya programmet, man gick med 1992 som en del av BEP. MS Bihar implementeras av Bihar Mahila Samakhya Society i över 2000 byar i nio distrikt i Bihar³². Kvaliteten på utbildning har även stigit under SSA i Bihar, bland annat har över 70 000 nya lärare rekryterats³³.

Jharkhand blev en egen stat så sent som år 2000 och är en av de utbildningsmässigt mest underutvecklade staterna. I genomsnitt har bara 65 % av byarna i Jharkhand en skola. Jharkhand Education Project Council startades 2001 och arbetar med att bland annat implementera program som SSA³⁴. För att främja flickors utbildning genomförs varje år, genom programmet Janshala, *Meema week*. Meema är en tecknad flicka som vågar stå för sina rättigheter och ska lära andra flickor att göra samma sak. Under en Meema week skrevs 173 nya flickor in i skolan som tidigare varit barnarbetare³⁵. Även Jharkhand är en av MS-staterna och under SSA har över 45 000 nya lärare rekryterats i Jharkhand³⁶.

Orissa Primary Education Programme Authority startades 1996 och genom detta program vill Orissas regering nå målen med universell utbildning. Det är genom OPEPA som SSA

²⁷ <http://ssa.nic.in/girlseducation/Kasturba%20Gandhi%20Balika%20Vidyalaya.pdf> och http://ssa.nic.in/girlseducation/kgbv_guidelines.asp

²⁸ <http://www.thehindubusinessline.com/2004/08/19/stories/2004081900500500.htm>

²⁹ Census of India 2001, Government of India

³⁰ <http://www.bsppssa.org/aboutus.htm>

³¹ <http://ssa.nic.in/girlseducation/Girls%20Education.pdf>

³² <http://msbihar.org/>

³³ <http://ssa.nic.in/qualityedu/quality%20description.pdf>

³⁴ <http://www.jepc.nic.in/profile.htm>

³⁵ <http://india.gov.in/outerwin.htm?id=http://education.nic.in/Elementary/elementary.asp>

³⁶ <http://ssa.nic.in/qualityedu/quality%20description.pdf>

implementeras i Orissa³⁷. Ett viktigt mål med OPEPA är att främja flickors utbildning. Detta har genomförts bland annat genom att flickor i vissa distrikt har fått tillgång till gratis skoluniformer. Man har även haft speciella läger för flickor, där de har fått lära sig om bland annat sina rättigheter samt om hälsa och hygien³⁸. Orissa deltar inte i MS-projektet, men arbetet med SSA har resulterat i över 55 000 nya lärare³⁹.

Punjab och Gujarat är två av de staterna med högst BNP/capita, enligt The Hindu, och har även högre andel läskunniga kvinnor än Bihar och Jharkhand, 63,6 % respektive 58,6 %.

Punjabs regering förnyande sin utbildningspolicy för några år sedan och bestämde då att utvidga SSA så att det nådde alla barn till slutet av 2003, för att öka andelen läs- och skrivkunniga. För att alla barn ska kunna gå i skolan kommer man att starta nya skolor och förbättra infrastrukturen hos de redan existerande. Man har även infört obligatorisk lunch på skolor för att öka närvaron.

I Gujarat har programmet Kasturba Gandhi Shiksha Yojana startats, vilket ska bidra till att fler flickor i områden med låg andel kvinnlig läskunnighet ska få gå i skolan. Regeringen har även bidragit till att läroböcker inte ska kosta för mycket. Till skillnad från Punjab är Gujarat en av MS-staterna, en av de första. MS når ut till över 1600 byar där över 1500 sanghas är verksamma⁴⁰.

³⁷ <http://www.opepa.in/>

³⁸ <http://www.opepa.in/GirlsEducation.asp?glink=GL011&plink=PL064>

³⁹ <http://ssa.nic.in/qualityedu/quality%20description.pdf>

⁴⁰ <http://india.gov.in/outerwin.htm?id=http://education.nic.in/Elementary/elementary.asp>

KAPITEL 4

Efterfrågan av utbildning – Seder, kostnader och arbetsmarknaden

Utbildning av kvinnor handlar inte bara om utbudet av utbildning, det handlar lika mycket om efterfrågan av den. Bara för att utbildningsmöjligheter finns betyder inte att flickor och kvinnor kan, vill eller får utnyttja dem. Flera olika faktorer kan bidra till att en flicka inte får den utbildning hon har full rätt till. Det kan bero på synen på kvinnans roll i samhället. Direkta och indirekta kostnader kan påverka beslutet. Hur läget ser ut på arbetsmarknaden kan även det påverka ett beslut om utbildning åt något håll.

4.1 Traditioner & religion

Enligt en starkt patriarkal tradition och religion är en indisk kvinna underlägsen sin make. Hennes plats i samhället är i hemmet. Det är hennes ansvar att ta hand om barnen och hemmet. Många kvinnor nöjer sig med den roll, som hemmafru, som de är tilldelade och har därför inte tankar på vidareutbildning.⁴¹ Redan från det att de är små barn uppmuntras flickor att inte ta för stor plats och att acceptera de beslut som männen i deras omgivning tar. Nästan 100 % av kvinnorna i vissa stater får inte ens hälsa på en släkting utan att be om lov, i Jammu & Kashmir får endast 8 % ta det beslutet själv. I Uttar Pradesh får 16 % inte ta något beslut själv alls. I den stat, Goa, där flest får bestämma själva över beslut om att gå till en vän måste ändå 41 % be om lov.⁴²

Hur en kvinna ska bete sig kan kopplas med regler som grundades av Manu 200 före Kristus. ”En ung flicka, en ung kvinna, eller till och med en gammal, får inte göra något på egen hand, inte ens i hennes eget hus.”. ”Under barndomen ägs kvinnan av fadern, under ungdomen av maken, när hennes herre dör av hennes söner; en kvinna får aldrig vara självständig.”⁴³ *Purdah* är en form av segregation mellan män och kvinnor, inom islam i Sydostasien. I Indien förekommer det främst i den norra delen, då islam är som mest utbredd där. En kvinna anses vara ärbar om hon observerar *purdah*. Detta är ett sätt att se till att flickor

⁴¹ Dhawan, Nisha. (2005) *Women's role expectations and identity development in India*. Ahallabad Sage Publications. s. 82 & 91

⁴² Menon-Sen, Kalyani & Shiva Kumar, A K (2001) *Women in India. How free? How equal?* (Elektronisk). s 64

⁴³ <http://www.thp.org/reports/india wom.htm>

och kvinnor inte träffar några andra män än dem inom den närmsta släkten. Sådan avskildhet kan bidra till att flickorna inte får någon utbildning om lärarna är främmande män. Inom hinduismen finns en liknande term, *sati*, som i princip innebär ”en god kvinna”.

Det är viktigare för en familj att få en son än att få en dotter. En son ska försörja familjen när han blir äldre och det är han som tänder likbålet och ber när någon dör. Men en dotter kommer att bli bortgift och ska ta hand om sin makes familj och inte sin egen. En son höjs till skyarna, medan en dotter ses som en förpliktelse.

Flickor förväntas ta del av hushållsarbetet så fort de är stora nog. Både pojkar och flickor måste hjälpa till i hemmet men när de blir äldre får flickorna ta fler och fler sysslor, som t ex hämta vatten och bränsle, laga mat och ta hand om syskon. Många flickor måste, förutom att hjälpa till hemma, arbeta utanför hemmet. Det finns ingen lag mot barnarbete inom hemmet, som situationen ser ut nu och därför kan man inte genom lag se till att flickor slipper arbeta hemma.⁴⁴ Flickor tar även över pojkarnas sysslor mer och mer när de får bättre tillgång till utbildning. Flickor förväntas av sina föräldrar bli bortgifta och ta hand om jordbruk, något som man inte behöver en formell utbildning. Ungefär 40 miljoner flickor går varken i skolan eller arbetar utanför hemmet. En stor del av dessa flickor arbetar hela dagarna i hemmet med hushållsarbete och arbete i jordbruket.⁴⁵

Tidigt äktenskap bidrar också till förkortad eller ingen utbildning alls för kvinnor och flickor. I norra Indiens rurala, fattiga område gäller traditioner starkt dominerade av män. Varken kvinnan eller mannen får vara med och bestämma vem de ska gifta sig med och de får inte vara från samma by, med andra ord måste kvinnan lämna sin familj när hon gifter sig. Unga indiska kvinnor uppfostras att tro att hon är underordnad sin make och hans familj och att hennes enda uppgift är att ge sin make söner. I södra Indien gifter sig unga kvinnor med någon av sina morbröder eller kusiner och stannar därmed inom familjen.

Enligt lag får inte en indisk flicka gifta sig om hon är under 18 år gammal. Men i de rurala områdena blir många flickor så unga som 10 år gamla bortgifta illegalt, nära 60 %. Eftersom en hustrus främsta uppgift är att ge sin make söner blir många, igen nästan 60 %, av dessa flickor gravida redan i tonåren, då de egentligen ska gå i skolan.⁴⁶

⁴⁴Menon-Sen, Kalyani & Shiva Kumar, A K (2001) *Women in India. How free? How equal?* (Elektronisk). s 46

⁴⁵ <http://www.thp.org/reports/indiawom.htm>

⁴⁶ <http://www.thp.org/reports/indiawom.htm>

4.2 Kostnader

Trots att skolgång för barn mellan 6 och 14 år är en grundläggande rättighet så kan kostnader uppstå som gör att alla inte får tillgång till en utbildning. Det kan uppstå både direkta och indirekta privata kostnader. Om dessa kostnader upplevs som större än den privata nyttan barnet kommer att ha av utbildningen finns risken att skolgång väljs bort. Exempel på direkta kostnader är terminsavgift och andra avgifter, böcker och skrivmaterial och lunch.

Åren 1995 – 1996 var medelkostnaden att låta sitt barn gå i en statlig skola 219 rupies, att låta barnet gå i en privat skola var ännu dyrare. 1998 var den lägsta medelkostnaden för att gå i skolan 132 rupies i staten Karnataka. Den högsta var 1863 rupies i Dadra and Nagar Haveli.⁴⁷ Om de direkta kostnaderna höjs, höjs även risken för att barnen inte får sin utbildning.

Den indirekta kostnaden kan vara den lön eller det manuella arbete en familj går miste om pga. att barnet är i skolan istället för att arbeta. Om ett barn tjänar en hög lön genom arbete utanför hemmet är risken större att detta barn inte får gå i skolan.

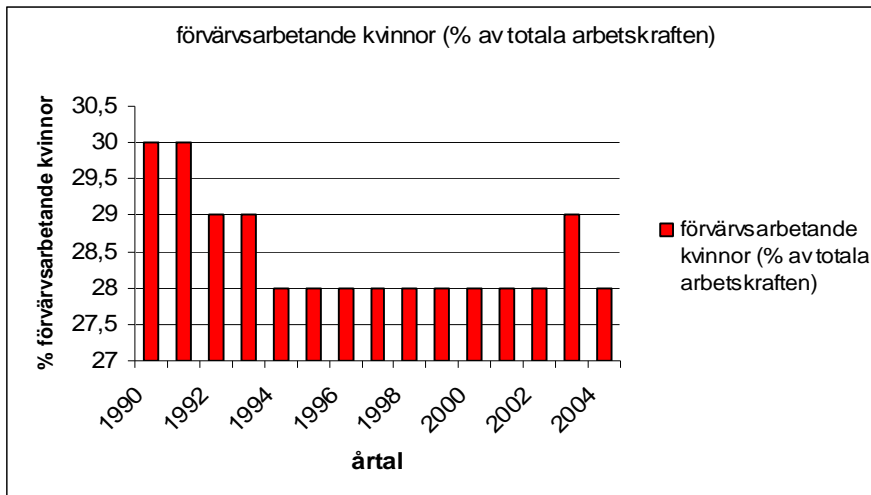
Det finns vissa faktorer som bidrar till att barn utbildas. Att föräldrarna är utbildade höjer sannolikheten att deras barn får en utbildning. Flickor gynnas mer av att modern är utbildad än pojkar. Med andra ord kan detta leda till en god cirkel, en flicka föds av en utbildad kvinna, flickan får en utbildning, när flickan sedan själv får barn ser hon till att de får en utbildning. Hushållets inkomst bidrar även det, det är större risk att en fattig familj inte kan låta barnen gå i skolan eller tvingas ta ut barnen från skolan. Som jag har nämnt tidigare beror även ett beslut om skolgång även på barnets kön, där flickor mer eller mindre alltid förfördelas. Även närhet till och kvalitet på skolan är avgörande för huruvida barnen får gå i skolan⁴⁸.

4.3 Arbetsmarknaden

Siffrorna för andelen förvärvsarbetande kvinnor i Indien är låga. Under hela nittio-talet och in på 2000-talet har det legat på eller precis under 30 % (se fig.1)

⁴⁷ se bilaga 2 för övriga siffror.

⁴⁸ Chandrasekhar, S & Mukhopadhyay, Abhiroop (2006). "Primary Education as a Fundamental Right – Cost Implications": *EPW VOL 41 No. 35* September 02 - September 08, 2006 ss 3797 – 3804.

Figur1: Förvärsarbetande kvinnor i Indien i procent⁴⁹

Vad dessa siffror dock inte visar är alla kvinnor som arbetar utanför arbetskraften. Arbetet dessa kvinnor utför är oftast hushållsarbete och arbete på hemmets jordbruk. Med andra ord arbete man inte behöver en högre utbildning för att klara av.

De kvinnor som är en del av den dokumenterade arbetskraften arbetar främst inom jordbruk och djurskötsel. Arbeten där man inte behöver någon högre utbildning, man behöver knappt grundskola. I städerna arbetar kvinnor inom tillverkningsindustrin med bland annat textil och kläder samt smyckestillverkning. 1991 arbetade nästan 80 % av den kvinnliga arbetskraften inom jordbruksindustrin.⁵⁰

Enligt lagen finns det en minimumlön för arbetare i Indien, den ska garantera att ingen utnyttjas och tvingas arbeta för svältlöner. Verkligheten är dock en annan, kvinnor tjänar i genomsnitt 30 % lägre löner än män. Lagen för minimumlöner implementeras inte på landsbygden i jordbruk och arbete i hemmet. Kvinnors arbete anses vara lättare och därför får de lägre löner. Ett arbete som främst utförs av kvinnor och som inte anses vara ansträngande nog för en högre lön är rensning av ogräs. Som exempel kan nämnas att inom jordbruk i rurala Indien tjänade en man i genomsnitt 14,58 rupies/dag medan en kvinna tjänar 10,65 rupies/dag 1988. Inom tillverkningsindustrin kunde män för cirka 20 år sedan tjäna mer än dubbelt så mycket som kvinnor.⁵¹

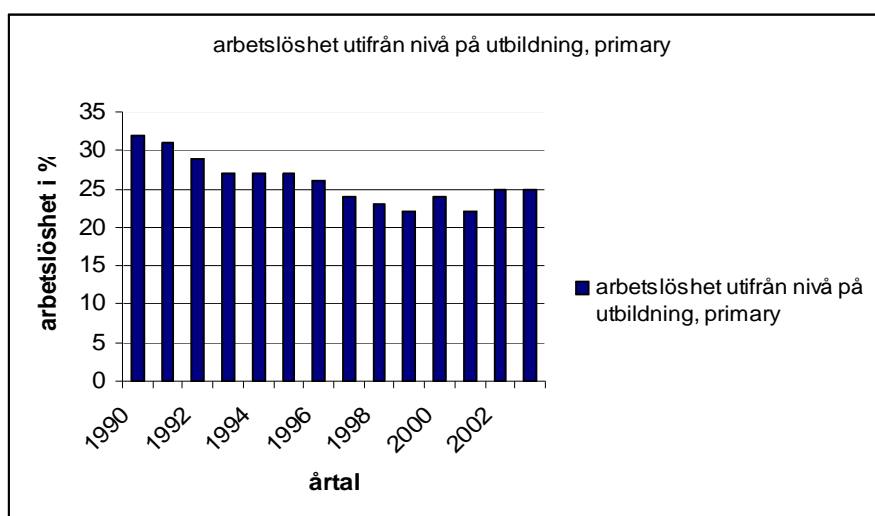
⁴⁹ www.worldbank.org

⁵⁰ Se bilaga 2 för övriga siffror

⁵¹ Menon-Sen, Kalyani & Shiva Kumar, A K (2001) *Women in India. How free? How equal?* (Elektronisk). s. 56 - 57

Arbetsplatser utanför hemmet kan vara farliga för kvinnor på olika sätt. Arbetet de utför kan vara dåligt för deras hälsa, t ex finns risken att de andas in giftiga ångor vid arbete med färgning av tyger, även många sorters jordbruksarbete är slitsamt och tungt. Risken finns även att utsättas för sexuella trakasserier i någon form på arbetsplatsen. En undersökning gjord av National Commission for Women 1998 visade att över 50 % hade upplevt någon form av diskriminering eller trakasserier på arbetsplatsen. Trots att Indiens högsta domstol har bestämt att sexuella trakasserier på arbetsplatsen ska kunna förebyggas så har väldigt få organisationer anammat policys för detta ändamål.

Läget på arbetsmarknaden är en faktor som kan påverka huruvida någon vill skaffa sig en högre utbildning. Om arbetslösheten är alltför hög kan det avskräcka från att skaffa en utbildning och få kvinnor att istället välja att leva som hemmafruar. Hela nittioalet och in på 2000-talet var arbetslösheten bland kvinnor i Indien hög, över 20 % varje år. Bland kvinnor som avslutat primary school låg arbetslösheten på 32 % år 1990, vilket också är den högsta noteringen under perioden 1900 – 2003. 13 år senare hade den sjunkit till 25 % en fortsatt hög siffra (se figur 2).

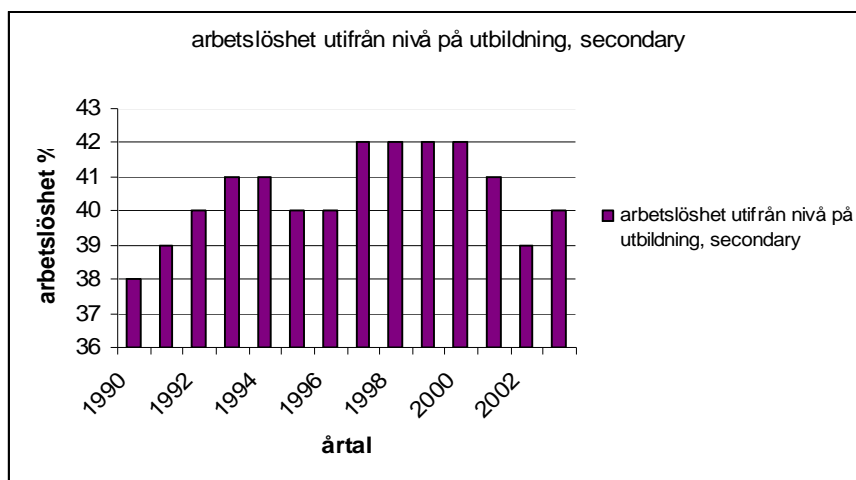

Figur 2: Arbetslöshet (%) bland kvinnor utifrån utbildningsnivå, primary⁵²

Om man tittar på statistiken för samma period för kvinnor som avslutat secondary school är andelen arbetslösa ännu högre. Mellan 1997 och 2000 låg arbetslösheten på den högsta nivån under perioden, 42 %. Den lägsta är än en gång från 1990, 38 %. Men till skillnad från arbetslösheten för dem som avslutat primary school har arbetslösheten här stigit

⁵² <http://devdata.worldbank.org/genderstats/query/default.htm>

mellan 1990 och 2003. 2003 var arbetslösheten för kvinnor som avslutat secondary school 40 % (se figur 3).

Figur 3: Arbetslöshet (%) bland kvinnor utifrån utbildningsnivå, secondary⁵³

⁵³ <http://devdata.worldbank.org/genderstats/query/default.htm>

KAPITEL 5

Svar på frågorna & slutsats

Är indiska kvinnor fattigare än indiska män, om man mäter fattigdom i utbildningsmöjligheter? Ja, om fattigdom mäts i hurvida ett barn får gå i skolan och hur länge han/hon i så fall får stanna kvar, så är kvinnor och flickor i Indien fattigare än männen och pojkarna.

5.1 Svar på frågorna

5.1.1 Hur fördelar sig utbildningen mellan flickor och pojkar vad gäller inskrivning och läskunnighet etc.?

Med tanke på dels hur många färre flickor än pojkar som föds och dels hur mycket lägre andel flickor som får tillgång till en utbildning är det en övervägande majoritet män bland Indiens utbildade invånare. Detta faktum bekräftas av att andelen läs- och skrivkunniga män är så mycket större än andelen läs- och skrivkunniga kvinnor. Man måste även tänka på att inte bara andelen läs- och skrivkunniga män är större än andelen kvinnor, utan att även antalet läs- och skrivkunniga män är mycket större än antalet kvinnor. Detta för att få en komplett bild av hur situationen ser ut. En annan viktig sak att tänka på är att man inte ska dra alla Indiens stater över en kam, i vissa stater är situationen under all kritik, medan den i andra stater ser riktigt positiv ut. Vissa stater har lyckats med olika program för att främja läs- och skrivkunnighet bland kvinnor och där närmar sig kvinnorna männen vad gäller läs- och skrivkunnighet. I andra stater ligger kvinnorna långt efter männen. Där ligger dock även männen efter dels det nationella snittet, dels män och kvinnor i andra mer framgångsrika stater.

För att kunna bli läs- och skrivkunnig måste man få tillgång till en utbildning, man måste börja skolan. Skillnaden mellan flickor och pojkar vad gäller inskrivning i skolan har på 2000-talet minskat, men är dock fortfarande märkbar. Många fler pojkar än flickor får chansen att få en utbildning. Det är dessutom större risk att en flicka som har fått börja skolan inte får

chansen att avsluta den. Det är uppenbart att pojkars utbildning prioriteras framför flickors. Att bara se till andel flickor som skrivs in i skolorna kan ge en skev bild, man ser att en större och större andel flickor får chansen att gå i skolan. Detta är naturligtvis positivt, men får man chansen att börja skolan ska man även få avsluta den så att man inte går miste om viktiga lärdomar, vilket många flickor inte får. När man når högre upp i klasserna, till secondary school, sjunker andelen inskrivna flickor ytterligare. Med andra ord är det ännu färre flickor som får chansen att studera vidare för att sedan nå universitetsstudier. Kvinnans roll är i hemmet och där behövs inte mer skolgång än de första åren, många flickor gifter sig så tidigt att de helt enkelt inte kan läsa vidare.

En förutsättning för att för att en hel del flickor ska kunna gå i skolan är att deras lärare är kvinnor. Men än så länge är majoriteten av lärarna män, vilket kan ses som logiskt eftersom majoriteten av eleverna är pojkar. Det blir lite av en ond cirkel, om inte det anställs fler kvinnliga lärare låter eventuellt en del föräldrar inte sina flickor gå i skolan och om inte fler flickor går i skolan finns inte behovet av fler kvinnliga lärare. Det största problemet är dock att inte fler flickor går i skolan, och om det kan hjälpa att anställa fler kvinnliga lärare är inte en särskilt stor uppoffring från skolornas sida.

5.1.2 Hur ser Indiens utbildningspolitik ut och hur påverkar den möjligheten för kvinnor att få en utbildning?

Mycket fokus har legat på olika program som Indiens nationella regering har startat, men det är viktigt att notera att det främsta ansvaret för utbildningen i landet ligger hos de olika staterna. Med andra ord kommer resultaten att se olika ut beroende på vilken stat man tittar på. Olika stater har tillgång till olika resurser att lägga på utbildning och resultatet kommer, som sagt, att bero på detta.

Men Indiens nationella regering har de senaste åren satsat på barns skolgång. Dock, med tanke på att det dröjde till 2000-talet innan obligatorisk och avgiftsfri skola blev en konstitutionell rättighet, har många barn, främst flickor, inte fått sin rättmätiga utbildning. Med olika program som Sarva Shiksha Abhiyan, NPEGEL, KGBV och Mahila Samakhya vill man att alla barn ska få möjligheten att gå i skolan, både pojkar och flickor, men lägger speciellt fokus på flickors skolgång eftersom den är mer utsatt. Flickor från fattiga familjer ska kunna få gratis läroböcker, flickor som hoppat av ska kunna komma tillbaka och fler kvinnliga lärare ska anställas. Man inser också problemet med att alla inte avslutar grundskolan och har som mål, inom SSA, inte bara att barnen ska börja skolan, de ska få

avsluta den också. Mahila Samakhya finns till inte bara för att främja flickors utbildning utan för att främja kvinnors rättigheter i allmänhet. Men allt går ju hand i hand, om vuxna kvinnor får större frihet så kommer det att gynna dess döttrar. Program som dessa är naturligtvis mycket främjande för kvinnors utbildning, men de har tyvärr kommit fram sent. Det är viktigt att inse att även om regeringen har tagit sig i kragen och att möjligheter för flickor att gå i skolan blir bättre är det, som sagt, stor skillnad mellan olika stater. I vissa stater är inte ens hälften av kvinnorna läs- och skrivkunniga, men de lokala regeringarna arbetar för universell utbildning, så de har kommit en bit på vägen mot bättre utbildningsförutsättningar för alla barn.

Men, som sagt, stöddes program som SSA inte av konstitutionen förrän en bit in på 2000-talet, trots att Indiens första utbildningspolicy kom redan 1968 och att man där nämnde att utbildning skulle vara avgiftsfri och obligatorisk.

5.1.3 Hur är Indiens kvinnors ställning vad gäller familjen, utbildning och arbetsmarknad?

Något som sätter käppar i hjulet för flickors utbildningsmöjligheter i Indien är den färdigstöpta rollen som flickor förväntas anta. Enligt både tradition och religion är kvinnans plats i hemmet och detta bidrar naturligtvis till att föräldrar drar sig för att skicka iväg sina döttrar till skolan. Om det dessutom kostar dem pengar att låta barnen gå i skolan så väljer man att skicka iväg sönerna eftersom det är, enligt tradition, dem som ska sörja för sina föräldrar när de blir gamla. Om en dotter ändå ska giftas bort till en annan familj behöver hon inte lära sig något annat än de sysslor som hon förväntas utföra i hemmet. Därför tvingas flickor delta i hushållsarbete och ta hand om småsyskon istället för att gå i skolan. Att flickor dessutom blir bortgifta innan de egentligen skulle ha avslutat skolan innebär naturligtvis också att de inte börjar skolan eller tvingas bort från den.

Som sagt är det vanligt att en familj väjer att ge sin son en utbildning medan dottern blir utan. Detta behöver inte bara bero på tradition och religion, utan kan också bero på att man helt enkelt inte har råd att låta alla sina barn gå i skolan. Då gör föräldrarna det, efter omständigheterna, naturliga valet att välja den som ska stå för brödfödan senare i livet. Att utbildning ska vara avgiftsfri betyder inte att den är kostnadsfri. Många indirekta kostnader kan uppstå som innebär att det blir för dyrt att låta alla barn gå i skolan. Om ett barn tjänar pengar till familjen genom arbete utanför familjen kan det vara svårt att ge upp den inkomsten och låta barnet gå i skolan.

Hur arbetsmarknaden för vuxna kvinnor ser ut motarbetar däremot att kvinnor vidareutbildar sig. Många är arbetslösa och om man inte förväntar sig att få ett jobb man kan

försörja sig själv och sin familj på minskar naturligtvis viljan att vidareutbilda sig. Att nästan 50 % av de kvinnor som har avslutat secondary school är arbetslösa talar naturligtvis inte för att fler kvinnor kommer att välja att vidareutbilda sig framför att börja arbeta på ett lågavlönat arbete eller stanna hemma som hemmafru. Dessutom kan den allmänna uppfattningen att kvinnor ska stanna hemma och inte arbeta eventuellt bidra till en mindre trygg stämning på arbetsplatsen. Om man inte känner sig trygg på arbetsplatsen vill man inte vara där och då kanske man väljer att stanna hemma som hemmafru framför att vidareutbilda sig och arbeta utanför hemmet. Det är med andra ord inte bara hur skolan ser ut och föräldrars åsikter och val som kan bidra till att flickor inte får den utbildning de förtjänar. De kan även själva välja att inte utbilda sig till det de vill på grund av arbetsmarknaden och arbetsklimatet.

5.2 *Slutsats*

Med min slutsats vill jag ge en generell bild av situationen i Indien vad gäller flickors utbildning utifrån svaren på frågorna ovan. Hade jag valt att studera enbart en eller ett par stater hade kanske resultatet blivit ett annat. Men som sagt ska detta ses som en generalisering.

Om man mäter fattigdom i tillgång på utbildning är flickor och kvinnor i Indien definitivt fattigare än pojkarna och männen. Under en lång tid har pojkars utbildning prioriterats framför flickors och även om Indiens regering försöker att se till att den inställningen ändras, så förändrar inte det faktumet att Indiens kvinnor ligger långt efter männen vad gäller utbildning. En utbildning är av stor vikt, inte bara för att få ett arbete och kunna försörja sig. Att ha en utbildning innebär frihet och självförtroende och brist frihet kan vara ett annat sätt att definiera fattigdom. Dessutom är det större chans att en utbildad kvinna ger sina döttrar samma chans. Så en utbildning är viktig på många olika plan och man ska inte nekas den möjligheten på grund av det kön man tillhör.

Jag tror att det stora problemet, bakom att flickor har mindre chans att få en utbildning än pojkar, är att flickor i många fall inte värderas lika högt som pojkar. Att flickor värderas lägre än pojkar märker man bara man tittar på hur många färre kvinnor det finns än män, när det egentligen ska födas fler flickor än pojkar. Åsikten som, som sagt, grundas på tradition och religion, att flickor ska giftas bort unga och försörja sin makes familj är direkt avgörande för huruvida en flicka får gå i skolan eller ej. Naturligtvis finns det föräldrar som vill låta alla sina barn gå i skolan men som inte kan göra det på grund av kostnaden som det innebär. Men dessa problem försöker Indiens regering avhjälpa genom att avgiftsfri skolgång skrivs in

konstitutionen och genom diverse program så som SSA. Men med tanke på att det främsta ansvaret för utbildningspolitik ligger hos de enskilda staterna innebär att kvaliteten på utbildning skiljer mellan staterna. Det är naturligtvis positivt att den nationella regeringen startar program för att få en universell skola som sätter riktlinjer för regeringarna i de olika staterna. Men olika stater har olika budgetar och resultatet kommer att se ut därefter. Man kan dock se, om man tittar på statistik över t ex inskrivning, att regeringens ingripande har gett resultat. Men problemet var så omfattande långt innan man tog tag i det att det kommer att dröja länge innan alla flickor i alla stater får gå i skolan. Regeringens ingripande borde ha kommit samtidigt som den första utbildningspolicyn kom, 1968. De väntade ända in på 2000-talet innan de verkligen tog tag i saken. Att bara skriva i en policy att alla ska gå i skolan utan att backa upp det med en lag räcker inte, vilket man märker när man ser statistik över barns skolgång.

Flickor har missgynnats länge, det kan låta drastiskt att säga att flickor och kvinnor behandlas som andra klassens medborgare, men om man inte får tillgång till en utbildning är det precis det som man behandlas som. Det krävs en attitydförändring bland gemene man, flickor ska inte få ses som mindre värda än pojkar. Regeringen måste dessutom fortsätta på den inslagna banan och arbeta för att alla barn, både pojkar och flickor, ska gå i skolan. Då kommer situationen förhoppningsvis att bli bättre för flickor i skolåldern. Men, som sagt, har pojkarna ett försprång på flickorna och flickorna i Indien kommer att förbli fattigare än pojkarna, vad gäller utbildningsmöjligheter, ett bra tag till.

BILAGA 1

Andel läs- och skrivkunniga kvinnor (över 7 år)⁵⁴

Stat/UT	1991	1995	2001
Andhrad Pradesh	33	37	51
Arunachal Pradesh	30	49	44
Assam	43	66	56
Bihar	23	28	34
Chhatisgarh	52
Goa	67	77	76
Gujarat	49	50	59
Haryana	40	52	56
Himachal Pradesh	52	61	68
Jammu & Kashmir	...	53	42
Jharkhand	39
Karnataka	44	51	57
Kerala	86	89	88
Madhya Pradesh	29	34	50
Maharashtra	52	62	68
Manipur	48	67	60
Meghalaya	45	76	60
Mizoram	79	88	86
Nagaland	55	83	62
Orissa	35	42	51
Punjab	50	54	64
Rajasthan	20	26	44
Sikkim	47	64	61
Tamil Nadu	51	54	65
Tripura	50	61	65
Uttar Pradesh	25	34	43
Uttaranchal	47	...	60
West Bengal	65	55	60
A. & N. Islands	65	68	75
Chandigarh	72	73	77
D. & N. Haveli	27	46	43
Daman & Diu	59	72	70
Delhi	67	74	75
Lakshadweep	73	95	82
Pondicherry	66	86	74

⁵⁴ www.thehoot.org/ready.asp

Bilaga 2

Genomsnittskostnad för skolgång⁵⁵

Stat/UT	Rupies	Stat/UT	Rupies
Andaman & Nicobar Islands	623	Lakshwadeep	228
Andhra Pradesh	234	Madhya Pradesh	193
Arunachal Pradesh	483	Maharashtra	266
Assam	199	Manipur	625
Bihar	230	Meghalaya	753
Chandigarh	635	Mizoram	639
Dadra & Nagar Haveli	1863	Nagaland	1210
Daman & Diu	1523	Orissa	199
Delhi	702	Pondicherry	529
Goa	550	Punjab	890
Gujarat	172	Rajasthan	316
Haryana	687	Sikkim	686
Himachal Pradesh	501	Tamil Nadu	267
Jammu & Kashmir	721	Tripura	456
Karnataka	132	Uttar Pradesh	320
Kerala	658	West Bengal	245

Andel av total kvinnlig arbetskraft inom olika arbetskategorier⁵⁶

Arbetskategori	% av tot kvinnlig arbetskraft
Lantbrukare	34,2
Jordbruksanställd	44,9
Boskap, skogsbruk	1,6
Gruvdrift, stenbrott	0,3
Tillverkning inom hushållet	3,5
Annan tillverkning	3,9
Byggnadsindustri	0,7
Handel & försäljning	2,3
Transport	0,3
Andra tjänster	8,3

⁵⁵ Chandrasekhar, S & Mukhopadhyay, Abhiroop (2006). "Primary Education as a Fundamental Right – Cost Implications": *EPW VOL 41 No. 35* September 02 - September 08, 2006 ss 3797 – 3804.

⁵⁶ Menon-Sen, Kalyani & Shiva Kumar, A K (2001) *Women in India. How free? How equal?* (Elektronisk). s 55

Referenser

Artiklar

Chandrasekhar, S & Mukhopadhyay, Abhiroop (2006). "Primary Education as a Fundamental Right – Cost Implications": *EPW* VOL 41 No. 35 September 02 - September 08, 2006 ss 3797 – 3804.

Dhawan, Nisha (2005). *Women's role expectations and identity development in India*. Allahabad: Sage Publications.

Elektroniska källor

About BEPC. (Elektronisk) Tillgänglig: < <http://www.bsppssa.org/aboutus.htm> > (2007-05-22).

Census of India 2001. (Elektronisk) (2001) Tillgänglig: < <http://www.censusindia.net/> > (2007-05-22).

Coonrod, Carol S (1998). *Chronic Hunger and the Status of Women in India*. (Elektronisk) Tillgänglig: < <http://www.thp.org/reports/indiawom.htm> > (2007-05-22).

EdStats Worldbank. (Elektronisk) Tillgänglig: < <http://devdata.worldbank.org/edstats/query/default.htm> > (2007-05-25).

GenderStats, Worldbank. (Elektronisk) Tillgänglig: < <http://devdata.worldbank.org/genderstats/query/default.htm> > (2007-05-25).

General Overview of the Education Section. (Elektronisk) Tillgänglig: < http://india.gov.in/sectors/education/education_overview.php > (2007-05-23).

Girls Education at Elementary Level. (Elektronisk) Tillgänglig: < <http://ssa.nic.in/girlseducation/Girls%20Education.pdf> > (2007-05-22).

Guidelines for implementation of Kasturba Gandhi Balika Vidyalaya (KGBV). (Elektronisk) Tillgänglig: < http://ssa.nic.in/girlseducation/kgbv_guidelines.asp > (2007-05-22).

Guidelines for implementation of The "National Programme for Education of Girls at Elementary Level (NPEGEL)" as a component of the scheme of Sarva Shiksha Abhiyan (SSA). (Elektronisk) Tillgänglig: < <http://ssa.nic.in/girlseducation/npegl.pdf> > (2007-05-22).

Jharkhand Education Project Council. (Elektronisk) Tillgänglig: < <http://www.jepc.nic.in/profile.htm> > (2007-05-22).

Kasturba Gandhi Balika Vidyalaya (KGBV) Scheme. (Elektronisk) Tillgänglig:

< <http://ssa.nic.in/girlseducation/Kasturba%20Gandhi%20Balika%20Vidyalaya>. >
(2007-05-22).

Mahila Samkhya in Bihar. (Elektronisk) (2006-07-30) Tillgänglig:
< <http://www.msbihar.org> > (2007-05-22).

Mahila Samakhya Scheme. (Elektronisk) Tillgänglig:
< <http://india.gov.in/outerwin.htm?id=http://education.nic.in/Elementary/elementary.asp> >
(2007-05-22).

Major Interventions for Quality Improvement under SSA. (Elektronisk) Tillgänglig:
< <http://ssa.nic.in/qualityedu/quality%20description.pdf> > (2007-05-22).

Menon-Sen, Kalyani & Shiva Kumar, A K (2001). *Women in India. How free? How equal?*.(Elektronisk) Tillgänglig: < <http://www.un.org.in/wii.htm> > (2007-05-22).

Millenium Development Goals Indicators. (Elektronisk) Tillgänglig:
< <http://mdgs.un.org/unsd/mdg/Search.aspx?q=india> > (2007-05-25).

National Policy on Education 1968. (Elektronisk) (1968). Tillgänglig:
< <http://education.nic.in/policy/npe-1968.pdf> > (2007-05-22).

National Policy on Education 1986. (Elektronisk) (1986). Tillgänglig:
< <http://education.nic.in/cd50years/g/T/49/toc.htm> > (2007-05-22).

National Policy on Education 1986. (Elektronisk) (1992). Tillgänglig:
< <http://education.nic.in/policy/npe86-mod92.pdf> > (2007-05-22).

Orissa Primary Education Programme Authority. (Elektronisk) Tillgänglig:
< <http://www.opepa.in/> > (2007-05-22).

Ranade, Sudhanshu (2004). "Maharashtra, richest state". *The Hindu Business Line* 18 aug.
Basic features of Sarva Shiksha Abhiyan (Elektronisk). Tillgänglig:
< <http://www.ssa.nic.in/ssaframework/ssafram.asp#1.0> > (2007-05-22).

TheHoot: A Statistics Ready Reckoner. (Elektronisk) Tillgänglig:
< <http://www.thehoot.org/ready.asp> > (2007-05-25).